

2020-12-10
I2020/03231**Infrastrukturdepartementet**Transportstyrelsen
601 73 Norrköping

Uppdrag att utreda förutsättningarna för att föra vissa fordon som drivs med el eller andra alternativa drivmedel med körkortsbehörigheten B

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Transportstyrelsen att utreda förutsättningarna för och lämpligheten av att införa en möjlighet att, i fråga om fordon som drivs med el eller andra alternativa bränslen, tillåta att den som innehaft körkort med behörighet B i minst två år får framföra ett sådant fordon med en totalvikt som överstiger 3 500 kg – men inte 4 250 kg – för transport av gods som körs utan släpvagn.

För det fall ett införande bedöms lämpligt ingår det i uppdraget att lämna författningsförslag samt att redovisa en konsekvensanalys av dessa i enlighet med 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. Konsekvenserna för trafiksäkerheten ska analyseras särskilt.

Transportstyrelsen ska vid uppdragets genomförande ge berörda myndigheter och andra aktörer möjlighet att lämna synpunkter.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Infrastrukturdepartementet) så snart som möjligt, dock senast den 15 november 2021.

Skälen för regeringens beslut

Transportsektorn är en sektor med betydande utsläpp av växthusgaser där det är nödvändigt och finns möjligheter att genomföra betydelsefulla utsläppsminskningar i närtid. Transportsektorns betydelse för klimatomställningen understryks av att det är den enda sektor för vilken riksdagen har beslutat om ett etappmål: Växthusgasutsläppen från inrikes

transporter – utom inrikes luftfart som ingår i EU:s utsläppshandelssystem – ska minska med minst 70 procent senast 2030 jämfört med 2010. Samtidigt är transporter avgörande för att hela landet ska leva och växa.

Enligt artikel 4 punkt 4 b) i Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/126/EG den 20 december 2006 om körkort (körkortsdirektivet) får en person med körkort i kategorin B föra ett motorfordon med en tillåten totalvikt som inte överstiger 3 500 kg och som är konstruerat och tillverkat för att ta högst åtta passagerare utöver föraren. Till motorfordon i denna kategori får en släpvagn kopplas med en tillåten totalvikt som inte överstiger 750 kg, förutsatt att ekipagets totalvikt inte överstiger 3 500 kg. För att köra en fordonskombination med ett släp med en totalvikt över 750 kg krävs utökad B-behörighet upp till 4 250 kg och annars BE-behörighet.

Allt fler företag och privatpersoner övergår till fordon med eldrift eller andra alternativa bränslen. För mindre lastfordon innebär det att de blir tyngre än tidigare, främst beroende på batteriernas vikt. Som ett exempel kan batterierna till ett fordon på 4 250 kg väga 750 kg. Fordon som tidigare har haft en totalvikt inom gränsen 3 500 kg för att kunna framföras med körkortsbehörigheten B, blir därför tyngre än denna viktgräns och för att föra sådana fordon krävs en högre körkortsbehörighet. Det innebär att då ett företag vill gå över till elfordon i stället för dieseldrivna fordon med samma lastkapacitet, så kan de inte längre använda förare med enbart behörigheten B. För samma transport och samma godsmängd kan då exempelvis krävas minst behörighet C1 och yrkeskompetensbevis, vilket fördyrar verksamheten avsevärt.

Mot denna bakgrund ändrades Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/59/EG av den 15 juli 2003 om grundläggande kompetens och fortbildning för förare av vissa vägfordon för gods- eller persontransport och om ändring av rådets förordning (EEG) nr 3820/85 och rådets direktiv 91/439/EEG samt om upphörande av rådets direktiv 76/914/EEG (yrkesförardirektivet) och körkortsdirektivet 2006/126 genom Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/645 av den 18 april 2018 om ändring av direktiv 2003/59/EG om grundläggande kompetens och fortbildning för förare av vissa vägfordon för gods- eller persontransport och direktiv 2006/126/EG om körkort. Ändringarna i körkortsdirektivet har gjort det möjligt att nationellt tillåta att innehavare av körkort för kategori B som erhållits minst två år tidigare får framföra fordon som drivs med

alternativa bränslen som avses i artikel 2 i rådets direktiv 96/53/EG, med en tillåten totalvikt som överstiger 3 500 kg – men inte 4 250 kg – för transport av gods som körs utan släpvagn. Detta förutsätter att den vikt som överstiger 3 500 kg uteslutande beror på framdrivningssystemets extra vikt i förhållande till framdrivningssystemet hos ett fordon av samma storlek som är utrustat med en konventionell förbränningsmotor med gnisttändning eller kompressionständning, och förutsatt att lastkapaciteten inte är större än för detta fordon. Detta innebär att fordon som drivs med el eller vissa andra alternativa bränslen och med en totalvikt upp till 4 250 kg får köras med körkort i kategorin B i stället för körkort i kategori C1 eller högre.

Grunden för bestämmelserna om körkortsbehörigheter för olika fordon är trafiksäkerheten på väg. Principen de bygger på är att tyngre och mer motorstarka fordon generellt sett kan orsaka mer allvarliga trafikolyckor än lättare och mer motorsvaga sådana. För att föra ett fordon som är tyngre än 3 500 kg krävs därför minst den högre behörigheten C1, vilket bland annat innebär ökade krav på förarens utbildning och ett särskilt förarprov för denna behörighet. Vid utredning av förutsättningarna för ett införande av en möjlighet att under vissa förutsättningar med B-körkort föra fordon som är tyngre än 3 500 kg bör påverkan på trafiksäkerheten därför betonas särskilt.

Det är straffbart att föra ett körkortspliktigt fordon utan att vara berättigad till det. Särskilda hänsyn bör därför av rättssäkerhetsskäl tas till att ett förslag om införande kan ha betydelse för ramarna för det straffrättsliga området.

För att Sverige ska nå de transportpolitiska målen och klimatmålen, inklusive etappmålet för utsläpp av klimatgaser från inrikes transporter, behöver trafiken elektrifieras i högre grad. En övergång till elektrifierade fordon reducerar även övriga utsläpp från avgaser och kan vara positiv för ljudbilden i stadsmiljöer. Transportstyrelsen bör därför få i uppdrag att analysera och överväga ett införande av den möjlighet till ändrade nationella regler som framgår av körkortsdirektivet.

På regeringens vägnar

Tomas Eneroth

Maria Gelin

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM

Justitiedepartementet/SSK, Po, Å, L3, L4 och L5

Finansdepartementet/BA

Miljödepartementet/ME och KI

Näringsdepartementet/BI

Infrastrukturdepartementet US, E och RS

Polismyndigheten

Trafikanalys

Trafikverket